

Met Juul
in de
Wolken!

korte gebruiksaanwijzing

**De zevende dag schiep Hij de wolken
om er op uit te rusten,
als je er lang naar kijkt,
zie je er verhalen in afgebeeld.**

Uit het scheppingsverhaal volgens George
in *Le huitième jour*.

Met Juul in de Wolken! – werkboekje voor de Eerste Communie korte gebruiksaanwijzing

Bij de derde herziene druk
isbn 9789081001649

Tekst: René De Decker
Illustraties: Fien De Decker
Vormgeving: Marino Pollet

Met dank aan Stefan Daelman, Jan Dams, Frank Pollet en Marleen Vriens, ...
voor het nalezen en hun opbouwende kritiek

© Een Fijne Dag!

Alle info rond onze uitgaven vind je op www.eenfijnedag.be

Vragen? Mail info@eenfijnedag.be!

Wil je, voordat je met het werkboekje naar de fotokopieermachine stapt, er toch bij stilstaan dat aan de uitgave door een aantal mensen met hart en ziel gewerkt is, en dat je, door te kopiëren die mensen een deel van hun broodwinning afneemt? Zo'n fotokopietje is niet zo onschuldig als het lijkt... Bedankt, in naam van schrijver, illustrator, vormgever, drukker en uitgever!

visie

Met Juul in de Wolken! wil een pretentieloos vertel- en (voor)leesboekje zijn, op weg naar de Eerste Communie. Het streeft op geen enkele manier volledigheid na, het kent DE waarheid niet, wil gewoon een leuke aanzet geven om kinderen te doen groeien in hun gelovig denken en zijn. Als volwassenen weten ook wij niet op alles een antwoord. Ook wij groeien nog elke dag in ons denken en doen. Geloof, liefde, hoop, verlangen, de essentie van het leven... Je kan het niet in een doosje doen. Het is geen stuk taart.

Toch hopen we dat met dit boekje de kinderen de smaak te pakken krijgen.

werkwijze

Met Juul in de Wolken! is opgevat als een verhaal. Het is geen werkboekje in de klassieke zin van het woord. (Er wordt al zoveel gewerkt!) Juul de Giraf neemt de kinderen mee op zijn rug en samen maken ze een reis naar de Eerste Communie.

Af en toe maakt de verhaallijn plaats voor een gebedje, een aantal invul- en kleine tipwolkjes. Deze staan steeds in functie van het geheel. Ze hoeven geen breekpunten te zijn. Ze zijn bedoeld als een extra verdieping.

De kleine tipwolkjes zijn opdrachten die de communicant, al of niet samen met zijn (klas)groep, KAN uitvoeren, maar je krijgt geen lege plek in je verhaal wanneer je ze niet doet.

Hier en daar wordt wel verwacht dat de kinderen zelf iets schrijven of tekenen in een invulwolkje. Die invulwolkjes willen het geheel een persoonlijk karakter geven. Het is niet enkel het verhaal van Juul de Giraf... Het wordt meer en meer het eigen verhaal van elk kind.

basisideeën en suggesties per hoofdstuk

Aangezien **Met Juul in de Wolken!** niet echt een klassiek werkboek is, maar veeleer een vertel- en (voor)leesboekje, is er geen handleiding in de strikte zin van het woord.

Bedoeling is dat aan de hand van het verhaal van Juul de Giraf een proces op gang komt, waarbij de eigen ervaring mee vorm geeft aan het geheel.

De suggesties in het boekje (de kleine tipwolkjes) zijn dus niet enkel mogelijkheden voor de begeleider, maar ook voor de kinderen.

Toch willen we hier een aantal basisideeën verder toelichten.

Hoofdstuk 1: Iedereen welkom!

Dit hoofdstuk heeft tot doel de kinderen een beetje gerust te stellen. Ze hebben misschien al wat horen vertellen over die Eerste Communie. Maar wat houdt dat nu allemaal in? Juul neemt hen op sleeptouw en maakt hen enthousiast voor het grote feest (p. 3).

Het reisidee is voor de toekomstige communicant wellicht ook herkenbaar. Een aantal vragen zit in het verhaal zelf verwerkt. Je kan de bladzijde lezen en daarna op de vragen ingaan, of op een aantal vragen ingaan en dan de verhaaldraad opnieuw oppikken. De meeste pagina's van het verhaal lenen zich trouwens perfect voor een groeps gesprek (p. 4).

Ook willen we hier de kinderen bewust maken van de eigen evolutie, van baby tot nu, de groei aan mogelijkheden.

De Eerste Communie komt ook niet uit het niets opgedoken; er werd al een aantal voorbereidende stappen gezet, zoals de doop en de opvoeding door de ouders (p. 5).

Op pagina's 6 en 7 vertrekken we vanuit een breed evangelisch idee: Jezus is er voor alle mensen van goede wil. Hierbij willen we meehelpen aan het bevestigen van de positieve kanten en ingesteldheid van het kind, het zich fundamenteel aanvaard weten.

Natuurlijk kan je dit beeld ook dieper uitwerken. Op zich klinkt het wellicht wat al te simpel. Wat is dat, 'van goede wil' zijn? Gaat het enkel om goede voornemens? Moet je ook niet jezelf en je eigen handelen in vraag stellen? Kinderen kunnen hier een eigen idee over vormen in overleg met anderen. De reflectie hierrond is een aanzet tot verdieping van het ethisch bewustzijn van het kind.

Het centraal stellen van het positieve in elk kind mag natuurlijk niet beperkt blijven tot een pagina in dit boekje. Het dient een benaderingswijze van elke catechist of leerkracht te zijn.

Je mag het honderd keer laten neerschrijven, kinderen voelen gewoon aan wanneer hun begeleider hen niet respecteert zoals ze zijn.

Een bijkomende tip bij dit hoofdstuk

De weg naar de Eerste Communie wordt voorgesteld als een grote reis. Dit reisthema biedt nog veel meer mogelijkheden dan in het boekje zijn aangegeven. Waarom niet een koffer centraal plaatsen in het lokaal en deze bij elke bijeenkomst aanvullen, zodat de reis symbolisch gevisualiseerd wordt. (Bijvoorbeeld: bij Jezus als wegwijzer een kinderbijbel of een zelfgemaakte wegwijzer / bij het eerste hoofdstukje een inchecklijst van alle passagiers ...) Je kan deze koffer ook door de kinderen zelf laten vullen (tekeningen / foto's / gebedjes...)

Hoofdstuk 2: Jezus wijst de weg

Hier worden de woorden en daden van Jezus voorgesteld als hulp om een goed mens te worden. Jezus kan een richtingaanwijzer zijn op onze levensreis. Ook hier wordt het kind bij het begin van het hoofdstuk gerustgesteld: je staat er niet alleen voor en grote mensen maken het ook wel eens mee dat ze de weg kwijt zijn. Ze hebben ook richtingaanwijzers nodig. Wat het betekent om verloren te lopen, kan

een aanzet zijn tot een boeiend groepsgesprek. We koppelen hier direct een voorval uit de praktijk aan vast. Concreet Jezus volgen betekent: de handen uit de mouwen steken (p. 11 en 12).

Maar naast wegwijzers hebben we ook plaatsen en momenten nodig om tot rust te komen gedurende onze reis (p. 13). Naast de ethische dimensie van Jezus verwijzen we naar de spirituele dimensie. Er is het belang van stilte en gebed in een wereld van drukte, stress en lawaai. Ook op dit vlak is Jezus een wegwijzer.

Tegelijk wordt de nadruk gelegd op de verscheidenheid die deze spiritualiteit kan hebben. Niet iedereen gelooft op dezelfde manier. Niet iedereen bidt op dezelfde manier.

Het Onze Vader wordt vermeld als voorbeeld (p. 14). Dit gebed staat er in zijn traditionele vorm, om de herkenbaarheid te vergroten. Vanzelfsprekend blijft er altijd de mogelijkheid om een hertaalde, kindvriendelijke versie van het gebed te gebruiken, al of niet in de vorm van een lied. (Bijvoorbeeld op de vormsel-cd 'Op het goede spoor!' – zie www.eenfijnedag.be/spoor.html)

Het gebed op pagina 16 kan meteen gekoppeld worden aan de tip onderaan dezelfde bladzijde. Het kan natuurlijk ook een waarde op zich hebben om de kinderen eens te laten proeven van echte stilte.

Hoofdstuk 3: Fouten maken mach!

Elk ideaal is mensenwerk. Ieder mens begaat al eens een stommitieit. Soms doen we díe mensen het meeste pijn die we eigenlijk het liefste zien. We denken na over onze eigen mislukkingen en fouten. Pagina 17 geeft hiertoe direct een aanzet. Je kan dit in groep laten bespreken. Je kan ook de kinderen hierover in stilte even laten nadenken. Zijn er dingen waarvan je spijt hebt, die je anders had willen doen? Gelukkig hoeven we niet volmaakt te zijn. Hoe krijgen we in onze groep en daarbuiten een houding van respect voor de onvolmaakte ander en voor ons eigen onvolmaakte zelf?

Centraal in dit stukje is de aanvaarding van elke persoon, ondanks

zijn beperkingen. Op die manier is het verhaal van het verloren schaap erg bruikbaar. De herder blijft dat éne stomme, lieve schaap zoeken en graag zien (p. 18 en 19). We reflecteren hier over onze eigen fouten, maar zoeken ook wegen naar verzoening.

Op pagina 20 maken de kinderen een tekening van de goede herder die zijn schaap terugvindt. Wat zegt de goede herder tegen het schaap? Is hij boos? Waarom wel? Waarom niet?

Soms zijn je mama en papa boos. Betekent dit dat ze je niet graag zien? Waarom zijn ze dan boos? Waren ze misschien ongerust? Willen ze dat je in de toekomst anders gedraagt?

In het gebedje (pagina 21) willen we vooral het beeld benadrukken van de God die altijd opnieuw kansen geeft. Opnieuw komt de link met het verhaal van het verloren schaap naar boven.

Tip: bij een redelijk schrijfvaardige klas (bijvoorbeeld kinderen uit het tweede leerjaar) kan je de titel van dit hoofdstuk eerst dicteren en aan het bord of op een blad papier laten schrijven. Schrijft de leerling het fout? Geen probleem, dan heb je een prima aanloop voor het verhaal. Schrijft de leerling het goed, dan kan je meteen hun aandacht vragen voor de schrijffaut in het boekje.

Hoofdstuk 4: Je bent niet alleen

Ieder mens heeft de ander nodig (p. 23). Het is een huizenhoog cliché. Hoe anders of irritant die medemens soms ook mag lijken of zijn, we kunnen niet zonder. De ander helpt ons om te worden wie we zijn. Onze identiteit en relaties zitten in elkaars verlengde.

We willen de noodzaak en het positieve van die ander benadrukken. De ander biedt ons ontzettend veel mogelijkheden. Probeer maar eens op je eentje te voetballen, te vrijen, een dialoog te voeren, te pingpongen...

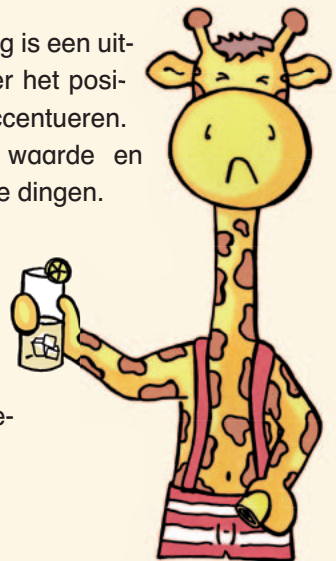
Ook de kerk wordt als waaier van mogelijkheden voor jong en oud voorgesteld (rust, schoonheid, delen van verdriet en vreugde...) We vertrekken hier het best opnieuw vanuit de ervaringen van het kind zelf. Zowel de positieve als de negatieve dingen kunnen ter sprake komen. Als impuls daartoe zijn de personages die onder het kerkje getekend staan wellicht bruikbaar (p. 25). Zowel de regelmatige kerkganger als het kind voor wie de kerk weinig of niets betekent, zijn hier van tel. We verduidelijken dat de kerk meer is dan een gebouw, dat ze gezien kan worden als een veelkleurige verzameling van mensen die allen op hun eigen wijze Jezus trachten te volgen.

De tips onderaan pagina 26 brengen opnieuw een praktisch element in het verhaal. Tegelijk wordt de band gelegd tussen het kind en het kerkgebouw. Voor sommige kinderen die helemaal niet met de kerk vertrouwd zijn, kan dit een openbaring betekenen. Zeker wanneer je er zelf op een frisse en onbevangen manier over vertelt. Waarom het ook eens niet stil maken in het kerkgebouw en aldus verder bouwen op hoofdstuk 2?

Hoofdstuk 5: Dankjewel

Evangelie is blijde boodschap. Deze invulling is een uitdaging voor elke christen. We proberen hier het positieve in de eigen leefwereld van het kind te accentueren. Dankbaarheid is hierbij een belangrijke waarde en levenshouding, ook om de meest alledaagse dingen.

Het ongenoegen van veel mensen zit vaak geworteld in sleur en vanzelfsprekendheid. Verwondering is één van de middelen om deze te doorbreken. Hier kunnen wij vaak als begeleider nog veel leren van de kinderen zelf (p. 27).

Herkennen de kinderen dat gevoel dat Juul beschrijft (triest of boos zijn zonder een echte reden)? Hoe gaan zij daarmee om? Is dat aangenaam voor andere mensen in je omgeving?

Op pagina's 28 en 29 diepen we de redenen die we hebben om gelukkig te zijn verder uit... Het dwingt ons opnieuw om de vanzelfsprekendheid te doorbreken. Het gebed op pagina 30 sluit daarbij aan. Ook de kleinste dingen (je kleine teen) zijn reden tot dankbaarheid.

In de leefwereld van het kind zijn heel veel mensen die voor hem zorgen. Dat lijkt voor sommige kinderen allemaal heel normaal. Maar eigenlijk is dat heel bijzonder, en zijn die mensen van onschatbare waarde.

Het liedje 'Hieperdepiep' van Moniek Vermeulen (op de apart verkrijgbare cd 'In de Wolken!') vat dit hoofdstuk op een schitterende manier samen. Het loont zeker de moeite om even stil te staan bij de tekst ervan. Je kan deze ook makkelijk als een soort herhaling gebruiken.

Hoofdstuk 6: Delen

Communie is een krijg-feest, maar ook en vooral een geef-feest (p. 33). Het gaat niet enkel om de geschenkjes. We kunnen vanuit Jezus' inspiratie proberen een beetje geschenk te zijn voor elkaar. Dit kan op verschillende manieren.

De communie in de kerk (p. 34) wordt gekoppeld aan de communie in het leven. Op welke manier kunnen wij een stukje van ons leven delen met de ander? Als we niet willen dat de communie een lege traditie wordt, kunnen we niet anders dan ze vertalen naar ons persoonlijk engagement, naar mens, milieu, werk, school, organisatie... (p. 35). Wanneer de kinderen zelf een eigen idee hebben uitgetekend om communie in de praktijk om te zetten, is het zinvol om dit eens met de hele groep te overlopen. Zit er veel variatie in de ideeën? Zijn ze makkelijk uit te voeren of niet? Heb je er andere mensen voor nodig, of kan je het alleen?

Tegelijk wordt de communie in de kerk verder uitgelegd (p. 34). Het gaat niet zomaar om een stukje brood. Je kan hier eventueel zelf nog het verhaal van het laatste avondmaal gedetailleerder vertellen.

Het geef-idee blijft ook in de rest van ons verhaal centraal staan. Vandaar dat vaak gesproken wordt over *je communie doen* in plaats van *je communie ontvangen*. Dat is een bewuste keuze. We hebben er voor gekozen om ontvangen enkel te gebruiken in de puur kerkelijke context. Het klassiekere –en volgens sommige theologen foute– *communie doen*, is gepaster wanneer we willen aantonen dat we deze communie ook naar het leven toe dienen te vertalen.

Hoofdstuk 7: In de wolken

Het scenario van de dag van de Eerste Communie wordt stap voor stap doorlopen (p. 37–39) zowel de ochtend vooraf, als de viering zelf en het feest achteraf...

Enerzijds is dit opnieuw een geruststelling voor de kinderen: ze weten wat er zoal gaat gebeuren. Hoe moet ik die handen nu weer houden tijdens de communie? Wat moet ik nu weer antwoorden aan de priester? Anderzijds kan deze beschrijving het verlangen naar DE dag nog doen groeien. Met een positief gevoel kunnen ze uitkijken naar *een fijne dag*.

Weerom (p. 39) wordt bij het uitreiken van de hostie gewezen op het feit dat dit geen gewoon stukje brood is. Wellicht is de uitdrukking ‘delen in het leven van Jezus’ wat hoog gegrepen voor kinderen van deze leeftijd. Ze is hier niet verder uitgewerkt. Deels om de stapsgewijze beschrijving van de dag niet te lossen. Deels ook omdat deze idee al in het vorige hoofdstuk werd uitgewerkt. Anderzijds hebben we toch deze uitdrukking gekozen om de idee van het engagement opnieuw centraal te zetten. Communie is niet zomaar ontvangen. Je kan er, indien nodig, na het lezen van dit stukje, nog even bij stilstaan. Al is het dan herhaling. Voor kinderen van die leeftijd kan dat zeker geen kwaad.

Je kan dit stuk van het verhaal ook inleiden met een eigen brainstorm van de kinderen. Ze hebben vast ook al plannen voor en een idee over deze dag. Daarna laat je het verhaal van Juul volgen, om het vorige te bevestigen of te verfijnen.

Belangrijk bij dit hoofdstuk is het enthousiasme van de leerkracht of catechist zelf. De communie is echt iets om naar uit te kijken! Iets om in de wolken over te zijn (p. 41)!

Hoofdstuk 8: Doe zo voort...

Dit hoofdstuk is geen afscheid, maar wil de aanzet geven tot een blijvend engagement. Geloven is een levenslange reis met vallen en opstaan voor elk kind en tot op vandaag ook nog voor ieder van ons. Eigenlijk zitten alle thema's van dit boekje nog eens vevat in het laatste stukje: Jezus als wegwijzer, danken, delen, vreugde, samen met anderen...

Toch is het ook een afsluiter van dit boekje en het bevestigen van een stap die het kind heeft gezet en waaraan het hopelijk een positieve herinnering overhoudt.

Wat het kind verder met dit hele gebeuren doet, ligt niet meer in onze handen. Misschien komt het hierna nooit meer een kerk binnen, misschien wel. Misschien *doet* het op heel veel andere manieren aan communie.

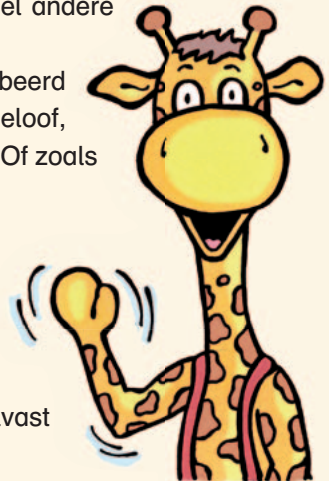
Doorheen heel het boekje hebben we geprobeerd het kind een positief gevoel te geven bij geloof, bij zichzelf en bij de mensen om zich heen. Of zoals Juul het zegt in zijn slotwoordje:

'Je bent echt de moeite waard.

Je hebt veel in je valies.

Goede reis!!!'

Hopelijk kan u als leerkracht of catechist dit gevoel aan hen doorgeven. We wensen u alvast veel geluk!

verantwoording

‘Alles van waarde is weerloos’, schreef Lucebert.

Vandaag de dag iets over geloven vertellen, is bijzonder kwetsbaar, staat schijnbaar gelijk met geblinddoekt door een mijnenveld lopen. Toch ben ik –vanuit mijn ervaring als godsdienstleerkracht en docent levensbeschouwing– ervan overtuigd dat er bij veel jongeren vandaag een openheid is naar religie in de meest authentieke zin van het woord. Mensen worstelen met zichzelf, met de ander en met wat hen te boven gaat. Zij zijn op zoek naar verbondenheid op al deze terreinen, maar worden met hun eigen onmacht geconfronteerd, en vinden in de kerk zoals die zich vandaag profileert niet altijd aanknopingspunten.

De klassieke overgangsrituelen doen het nog steeds bijzonder goed. Hopelijk worden ze op termijn geen relictten uit vervlogen tijden, maar evolueren ze tot bouwstenen voor een dynamische, hedendaagse, en frisse levensbeschouwing. Als dit boekje daar een heel klein beetje toe kan bijdragen, zou dat geweldig zijn.

Om mijn eigen engagement zo zuiver mogelijk te houden (schrijven over christen zijn is makkelijker dan het in de praktijk om te zetten) en uit respect voor al die mensen die gratis een stuk van hun vrije tijd in vrijwilligerswerk steken (waaronder catechisten en leerkrachten die meer doen dan hun uren kloppen), gaat mijn honorarium (10% van de kostprijs van elk boekje) naar een goed doel.

De **Ouders van verongelukte kinderen** kunnen dat geld goed gebruiken. Ze ijveren al jaren voor meer veiligheid op onze wegen. Hopelijk mogen ze ook op uw sympathie rekenen wanneer u zich op de weg begeeft...

Ook dat is een stukje communie.

René De Decker

